

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **J. D.**, zastoupen JUDr. Josefem Havlíčkem, advokátem se sídlem Kozí 4, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo náměstí 3, Brno, **za účasti:** J. I., proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 10. 2006, č. j. JMK 1200862006, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. 5. 2008, č. j. 31 Ca 208/2007 – 65,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce brojí včas podanou kasační stížností proti v záhlaví uvedenému rozsudku Krajského soudu v Brně, kterým byla zamítnuta jeho žaloba směřující proti rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje, odboru právního a organizačního, ze dne 24. 10. 2006, č. j. JMK 1200862006. Napadeným rozhodnutím žalovaného správního orgánu bylo podle § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Brna (dále též „správní orgán I. stupně“) ze dne 15. 8. 2006, č. j. OSC/TP/SŘ/06/1107/4711, ve věci zrušení údaje o místě trvalého pobytu žalobce dle § 12 odst. 1 písm. c) zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o evidenci obyvatel“). Správní orgán I. stupně rozhodl na základě návrhu osoby zúčastněné na řízení tak, že zrušil údaj o místě trvalého pobytu žalobce na adrese O. n. 12, B. a přidělil mu úřední adresu H. 5, B. (tzv. ohlašovna).

V přezkoumávané věci odkázal Krajský soud v Brně na rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2007, č. j. 2 As 64/2005 – 108, který mj. dovodil, že nedílnou součástí práva na zvolení místa trvalého pobytu je také právo na to, aby na zvolené adrese místa trvalého pobytu nebyly evidovány osoby, které proto nesplňují nebo přestaly splňovat zákonné podmínky. Místo trvalého pobytu nelze zaměňovat s jakýmkoliv jiným místem pobytu a evidování tohoto místa má vliv na práva a povinnosti subjektu, která nevyplývají přímo ze zákona o evidenci obyvatel, ale ze zákonů jiných a jejich existence vylučuje, aby zaevidování, nezaevidování, či zrušení místa trvalého pobytu mělo ve skutečnosti jen evidenční podmínky.

Z příslušné právní úpravy (§ 10 odst. 1, 5 a 6 písm. c), § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel) podle krajského soudu vyplývá, že rozhodnutí správního orgánu o zrušení údaje o místě trvalého pobytu je vázáno na splnění zákonných podmínek, a to zánik užívacího práva a současně prokázání, že občan objekt neužívá. V projednávaném případě bylo tedy na navrhovatelce – osobě zúčastněné na řízení, jako oprávněné osobě dle § 10 odst. 6 písm. c) zákona o evidenci obyvatel, doložit, že návrh je v souladu se zákonem, což v daném řízení správní orgány obou stupňů v průběhu vedeného řízení náležitě posoudily a v souladu se zákonem o návrhu oprávněné osoby rozhodly. Krajský soud konstatoval, že v řízení bylo prokázáno, že užívací právo žalobce k předmětnému bytu zaniklo, jakož i to, že žalobce byt dlouhodobě neužívá, a to nejméně od roku 1997, což je skutečnost nezpochybňovaná ani samotným žalobcem. Krajský soud přisvědčil žalovanému v jeho závěrech, že obě podmínky pro zrušení trvalého pobytu žalobce byly splněny, neboť zrušení užívacího práva vyplývá z rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 10. 4. 2003, ve věci vedené pod sp. zn. 37 Co 73/2001, a otázka faktického neužívání objektu byla oprávněnou osobou rovněž dostatečně prokázána, nehledě k tomu, že žalobce sám uvedl faktickou adresu trvalého bydliště na adrese jiné. Námitka žalobce, že mu osoba zúčastněná na řízení nezajistila dosud náhradní bydlení, je podle krajského soudu z podstaty přezkoumávané věci a v předmětu daného řízení irelevantní.

Rozsudek Krajského soudu v Brně napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížností z důvodu vymezeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel vytýká rozhodnutí krajského soudu nezákonnost spočívající v nesprávném právním posouzení věci, zejména nesouhlasí se závěry krajského soudu ohledně splnění zákonných podmínek pro zrušení údaje o místě jeho trvalého pobytu. Podle názoru stěžovatele, ani po zrušení práva společného nájmu k bytu nedošlo k zániku jeho práva na bydlení, takže žalobce měl i nadále právo předmětný byt užívat, a to až do doby, než mu bude zajištěn byt náhradní. K zajištění tohoto náhradního bytu však dosud nedošlo a jeho právo na bydlení tak trvá. Uvedené závěry vyplývají podle stěžovatele jak z ustanovení § 712 odst. 6 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), tak z ustálené judikatury a soudní praxe. Právní postavení toho, jemuž bylo uloženo byt proti náhradě vyklidit, se až do zajištění této náhrady přiměřeně spravuje ustanoveními o nájmu bytu, zejména pak ustanoveními § 688 až § 690 občanského zákoníku. Stěžovatel je také přesvědčen, že i otázka faktického bydlení žalobce byla posouzena „jen zcela na povrchu věci“. Krajský soud se spokojil jen se zjištěním, že stěžovatel v bytě nebydlí, aniž by ovšem bral v úvahu, že bydlet ani nemůže, neboť

zúčastněná osoba již před více než 10 lety vyměnila zámky u bytu a stěžovatele sem odmítá vpustit. S touto skutečností se nevypořádal podle stěžovatele ani žalovaný v napadeném rozhodnutí, třebaže mu to ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu ukládá, přičemž tuto vadu krajský soud zcela zřejmě přehlédl. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Osoba zúčastněná na řízení ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že k věci náhradního ubytování i k otázce výměny zámků u dveří se podrobně vyjádřila dne 7. 2. 2008 v rámci řízení o žalobě. Stěžovateli předala tři nabídky náhradního bytu, avšak ten na žádnou z nich nereflektoval. Stěžovatel odešel z bytu zcela dobrovolně v březnu 1995, kdy se odstěhoval ke své přítelkyni a o byt se nezajímal a neplatil nájem. V létě 1995 se do bytu vrátil, ale náklady spojené s bydlením nehradil, od podzimu 1996 se v bytě prakticky nezdržoval a stále měl klíče. Zámek u dveří byl vyměněn koncem června 1997 z důvodů rasistických názorů stěžovatele na nového manžela zúčastněné osoby indického původu.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná. Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Brně v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížními důvody. Po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ze správního a soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil tyto pro posouzení věci rozhodné skutečnosti:

O zrušení údaje o místě trvalého pobytu stěžovatele na adrese O. n. 12, B., požádala J. I. dne 21. 6. 2006. Svoji žádost odůvodnila tím, že s bývalým manželem byla rozvedena od září 1996. Na začátku roku 1997 se odstěhoval a od té doby s ním nemá kontakt. Na adrese trvalého pobytu se nezdržuje, jeho současný pobyt nezná. Oprávněnost k podání návrhu na zrušení údaje o místě trvalého pobytu stěžovatele doložila nájemní smlouvou ze dne 1. 12. 2004 k předmětnému bytu, kdy na straně nájemců figuruje vedle J. I. i její současný manžel I. I., a rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 10. 4. 2003, sp. zn. 37 Co 73/2001.

Dle výroku č. I. rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 10. 4. 2003, ve věci vedené pod sp. zn. 37 Co 73/2001, se rozsudek soudu I. stupně mění tak, že právo společného nájmu účastníků k družstevnímu bytu č. 16, sestávajícímu ze tří pokojů, kuchyně a příslušenství, v VII. podlaží domu č. 12 na O. n. v B., se zrušuje a určuje se, že žalobkyně (tj. J. I. – pozn. soudu) byt bude nadále užívat jako nájemkyně a členka družstva. Žalovaný (tj. J. D. – pozn. soudu) je povinen byt vyklidit a vyklizený žalobkyni odevzdat do 15 dnů ode dne, ke kterému mu bude zajištěn náhradní byt.

V rámci řízení před správním orgánem I. stupně stěžovatel do protokolu o ústním jednání dne 3. 8. 2006 uvedl, že v současné době bydlí na adrese T. N. 43 v B. u paní K. Š., která je zde podnájemkyní, popř. u jiných osob nebo na chatě. Dle vyjádření stěžovatele je

mu pošta zasílána na adresu trvalého pobytu, přičemž si ji vyzvedává na poště.

O stížních námitkách uvážil Nejvyšší správní soud následovně:

V kasační stížnosti se stěžovatel dovolává důvodu vyjádřeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá obecně buď v tom, že správně zjištěný skutkový stav je subsumován pod nesprávnou právní normu nebo je sice vybrána správná právní norma, ale následně je nesprávně vyložena či aplikována.

Stěžovatel spatřuje nezákonnost napadeného rozhodnutí Krajského soudu v Brně v tom, že soud v daném případě nesprávně posoudil splnění zákonných podmínek pro zrušení údaje o místu trvalého pobytu stěžovatele podle § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel, zvláště nesouhlasí se závěrem soudu, že právo stěžovatele na užívání předmětného bytu zaniklo rozsudkem soudu o zrušení práva společného nájmu k tomuto bytu. Pro závěr o důvodnosti stěžovatelem uplatněného stížního bodu je tak zásadní posouzení právní otázky, zda v případě stěžovatele došlo k zániku užívacího práva ve smyslu ustanovení § 12 zákona o evidenci obyvatel k předmětnému bytu či nikoli.

V této souvislosti Nejvyšší správní soud považuje za vhodné poukázat zvláště na usnesení rozšířeného senátu ze dne 6. 2. 2007, č. j. 2 As 64/2005 - 108, publikované pod č. 1259/2007 Sb. NSS, v němž zdejší soud zaujal jednoznačné stanovisko k otázce povahy práva na zvolení místa trvalého pobytu se všemi souvisejícími aspekty institutu místa trvalého pobytu občana z hlediska zákona o evidenci obyvatel.

Podle § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel ohlašovna rozhodne o zrušení údaje o místu trvalého pobytu, zaniklo-li užívací právo občana k objektu nebo vymezené části objektu, jehož adresa je v evidenci obyvatel uvedena jako místo trvalého pobytu občana a neužívá-li občan tento objekt nebo jeho vymezenou část. V případě, kdy zrušení údaje o trvalém pobytu požaduje navrhovatel, je povinen podle odstavce 2 citovaného ustanovení existenci důvodů rozhodných pro zrušení údaje o místu trvalého pobytu ohlašovně prokázat.

V souzené věci je nesporné, že se stěžovatel v předmětném bytě nezdržuje nejméně již od roku 1997. Dokladem je především vyjádření samotného stěžovatele učiněné v rámci správního řízení, dále tvrzení osoby zúčastněné na řízení - navrhovatelky zrušení údaje o místu trvalého pobytu stěžovatele, odůvodnění rozhodnutí civilního soudu o zrušení společného nájmu předmětného bytu v neprospěch stěžovatele, i vlastní skutková zjištění správních orgánů. Spornou skutečností však je, zda navrhovatelka prokázala i zánik užívacího práva stěžovatele k bytu, resp. zda navrhovatelkou předložené doklady prokazují zánik užívacího práva ve smyslu ustanovení § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel.

Právem užívání ve smyslu ustanovení § 12 zákona o evidenci obyvatel je myšleno zejména právo vlastnické či spoluvlastnické, právo odpovídající věcnému břemeni a právo nájmu. Nájemní vztah tak nepochybně zakládá užívací právo k předmětu nájmu.

Navrhovatelkou předložený pravomocný rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 10. 4. 2003, ve věci vedené pod sp. zn. 37 Co 73/2001, jednoznačně prokazuje zánik nájemního vztahu stěžovatele k předmětnému bytu. Uvedený závěr nikdy nerozporoval ani sám stěžovatel. Nejvyšší správní soud nezpochybňuje existenci tzv. „práva na bydlení“ dle § 712 odst. 6 občanského zákoníku, jež svědčí stěžovateli okamžikem nabytí právní moci citovaného rozsudku Krajského soudu v Brně.

O tom, že užívací právo stěžovatele k předmětnému bytu zaniklo, svědčí citovaný rozsudek Krajského soudu v Brně, jímž bylo zrušeno právo společného nájmu tohoto bytu a bylo určeno, že osoba zúčastněná na řízení (bývalá manželka stěžovatele) bude byt nadále užívat jako nájemkyně. Proti tomu ani stěžovatel nic nenamítal.

Nutno však posoudit, zda je splněna i druhá podmínka pro zrušení údaje o místu trvalého pobytu, a sice zda lze vůbec dovodit, že stěžovatel byt neužívá, jestliže podle shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Brně je povinen byt vyklidit a vyklizený žalobkyni (osobě zúčastněné na řízení) odevzdat do 15 dnů ode dne, kdy mu bude zajištěn náhradní byt. Stěžovateli tak svědčí právo na bydlení, protože náhradní byt mu dosud zajištěn nebyl.

Vzhledem ke skutkovým okolnostem však Nejvyšší správní soud dospívá k závěru, že v projednávané věci je splněna i druhá podmínka § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel. Slovo „neužívá-li“ (po zániku užívacího práva k bytu) byt je třeba vyložit ve smyslu faktické realizace práva na bydlení. Jestliže stěžovatel dlouhodobě v bytě nebydlí, tedy nevyužívá svého práva na bydlení, pak byt, k němuž nemá právo nájmu, neužívá ani v rámci práva na bydlení. Zákon o evidenci obyvatel akceptuje faktický stav, bez ohledu na to, proč občan právo na bydlení nerealizuje (nevyužívá).

Pro úplnost třeba dodat, že jinak by bylo nutno návrh na zrušení údaje o místu trvalého pobytu posuzovat v případě, kdy občanovi bylo zrušeno právo nájmu bytu a jeho vyklizení je vázáno na přidělení náhrady (náhradního bytu či ubytování) a občan v bytě nadále bydlí (byt užívá) na základě práva na bydlení. V takovém případě by nebylo možno zrušit údaj o místu trvalého pobytu občana, protože není splněna druhá podmínka, tj. neužívání bytu.

Ze všech shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadený rozsudek Krajského soudu v Brně netrpí vadou podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti, proto mu soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. října 2008

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu